

VÅRE ROVDYR

årgang 9

1.95

issn 0801-4728

VÅRE ROVDYR

Postboks 17 - 2420 Trysil

Tidsskriftet VÅRE ROVDYR er medlemsorgan for foreningen VÅRE ROVDYR, og utkommer fire ganger i året.

Ansvarlig utgiver/redaksjon:
Foreningens styre.

Medlemskontingent / Abonnement Minimum kr. 100,-
Juniormedlem (under 18 år) kr. 50,-
Postgiro 0806 4429494 Bankgiro 1800.20.97644.

INNHold

	side
Leder	1
Oppgavefordeling i forvaltningen.	2
Ny forskningsrapport om bjørn/sau	3
Rovdyr i USA	10
Tigerbalsam mot jerv	14
Brev om gaupejakten	16
Brev om bjørneforvaltningen	21
Trenger vi rovdyr?	25
Mannen med bjørner og frosken	28
Ulvefondet	29
Småplukk	30
Presseklipp	33
Styret, oversikt	36

FORENINGEN VÅRE ROVDYR

arbeider for å spre fakta om rovpattedyr og rovfugler, og for at disse artene skal leve i livskraftige bestander og forvaltes etter norsk lov og internasjonale avtaler.

Forside: Bjørn på vandring i april, etter tegning av Viggo Ree.

Baksidefoto: Paul Granberg.

Trykk:
Gausdal Trykkeri.

Utgitt med støtte fra
Verdens Naturfond.

Forvaltningsproblemer

Atter en ny vår er over oss og en ny beitesesong nærmer seg. De fåtallige rovdyrene våre blir igjen satt på en hard prøve når konfliktene oppstår. Og noen harde tak mellom vernesiden, næringsinteresser og forvaltning blir det nok i år også. Uansett diskusjonsnivå så må vi kunne forlange at forvaltningsorganene forvalter rovdyrene etter det Stortinget har bestemt. Noen signaler sier meg nå at både Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning ikke helt følger de "spilleregler" som Stortinget har gitt bl.a gjennom rovviltmeldingen.

I midten av året i fjor sendte vi en anmodning til Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen om å endre bjørnen status fra sårbar til direkte truet dyreart som arten har krav. Bjørnen har aldri hatt så lav offisiell bestandstatus som nå, og hvor ynglende binner neppe finnes innenfor landets grenser, med muligens unntak av Pasvik. Vi har ikke mottatt noe svar men det ble derimot gitt en uttalelse fra Miljøvernministeren i Aftenposten etter nyttår om at de ikke ønsket å endre statusen på bjørnen med begrunnelse av hensyn til næringsinteressene. Det er ganske oppsiktsvekkende at forvaltningen ikke følger de samme forvaltningsregler for bjørn som andre arter, hvor kategoriseringen endres etter artenes bestandsutvikling.

En kort stund etter disse uttalelser fra Thorbjørn Berntsen sendte fem organisasjoner et nytt fellesbrev til Miljøvernministeren om de samme tingene, men nå i en fyldigere utgave (Brevet er gjengitt i bladet). Jeg kan vanskelig se en god begrunnelse for en fortsatt opprettholdelse av bjørnen i kategori sårbar.

Morten Bilet

OPPGAVEFORDELING INNENFOR ROVVILTFORVALTNINGEN

Av Jørund T. Braa
(rovviltkonsulent i
Direktoratet for
naturforvaltning)

Det er vel ikke alle som er like godt orientert om hvem som bestemmer hva i rovviltforvaltningen. Vi ba derfor DN beskrive de besluttede organer og deres funksjoner for oss, hvilket vi gjengir her.

Red.

St. meld. nr. 27 (1991 - 92) om forvaltningen av bjørn, jerv, ulv og gaupe (Roviltmeldingen) ble behandlet og gitt tilslutning av Stortinget sommeren 1992. For på best mulig måte å sikre varetakelse av nasjonale miljølpolitiske mål, er sentrale oppgaver i rovviltforvaltningen tillagt Direktoratet for naturforvaltning (DN). Miljøverndepartementet (MD) vil likevel ha det øverste ansvar og spesielt i forhold til bevilgninger og nasjonale prioriteringer. MD behandler i dag i tillegg klager på DN's vedtak om erstatninger for skader på tamrein voldt av rovdyr. Flere oppgaver er delegert fylkesmennene for å effektivisere forvaltningen.

Rovviltforvaltningen har derfor følgende forvaltningsnivåer:

- Miljøverndepartementet
- Direktoratet for naturforvaltning
- Fylkesmennene

Sentrale oppgaver i DN er:

- myndigheten til å kunne gi fellingstillatelser på bjørn, jerv eller ulv
- evt. innføre og fastsette kvoter for lisensjakt på jerv (og bjørn)
- behandle klager på fylkesmannens vedtak om erstatning for rovdrydrepte husdyr
- behandle søknader om erstatning for rovvilt drepte tamrein
- vurdere og bidra med finansiering til forebyggende tiltak og forskningsprosjekter

Opgaver som fylkesmennene i dag er tillagt i rovviltforvaltningen er:

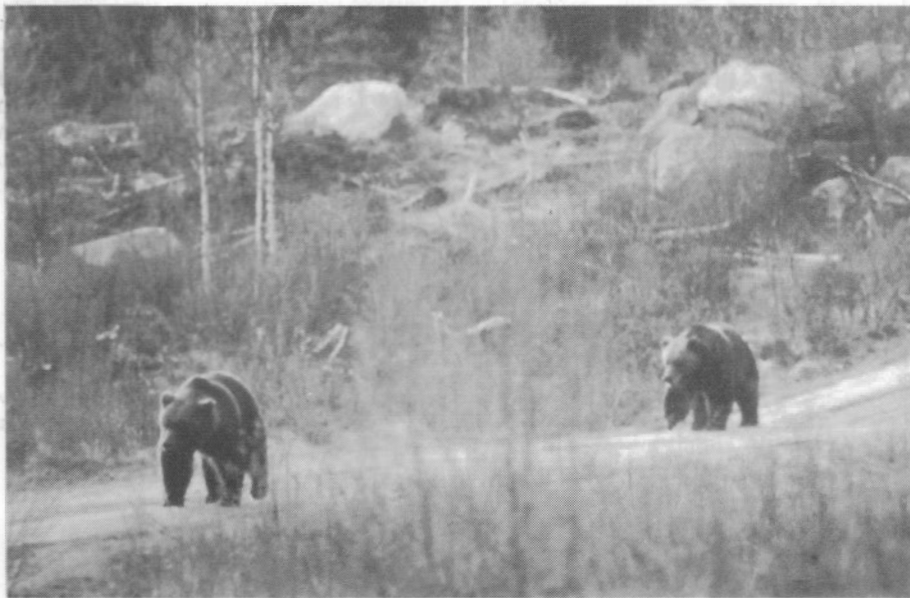
- behandling av erstatningssøknader for skader på husdyr voldt av rovvilt
- bestandsregistreringer av store rovdyr
- iverksetting og administrasjon av betingede fellingstillatelser på bjørn, jerv eller ulv
- fellingstillatelser på gaupe
- administrasjon av lisensjakt på jerv (og bjørn)
- administrere og initiere forebyggende tiltak mot rovvilt skader
- bistand ved skadedokumentasjon

Flere fylkesmann, spesielt de "tyngste" rovviltfylkene, har eget rovviltpersonell. De aller fleste fylkesmenn har engasjert lokale rovviltkontakter som i hovedsak bistår saueeierne med skadedokumentasjon når dette trenges.

NY FORSKNINGSRAPPORT OM BJØRN - SAU I HEDMARK 1990 - 1993.

Paul Granberg.

I regi av NINA's forskningsrapport 058, har forsker Petter Wabakken og Erling Maartman (nå roviltkonsulenter hos Fylkesmannen i Hedmark) gitt ut sin slutt rapport for bjørn/ sauprojektet i Hedmark 1990 - 93. Dette har vært et eget forskningsprosjekt, men rapporten kan sees i sammenheng med det svensk-norske forskningsprosjektet på bjørn som har pågått de senere årene (NINA: Oppdragsmeldin 146, NINA: Forskningsrapport 053). Undersøkelsene har - naturlig nok - i hovedsak foregått på norsk side av grensen som en følge av at det knapt finnes sau på fritt utmarksbeite i Sverige. Det er en kjent sak at sau på beite og bjørn i samme utmarksområder kan medføre betydelige konflikter. Hvilke faktorer som påvirker bjørneangrep og skadeomfang på sau, er imidlertid lite kjent. I samarbeid med berørte saueiere, var målsettingen med undersøkelsen å fremskaffe grunnleggende kunnskaper om bjørneadfærd overfor sau på utmarksbeite som kunne være av betydning for å redusere konfliktnivået i forvaltningen av de to artene.

En radiomerket og en ikke merket bjørn fotografert i Trysil den 13.mai 1991.
Foto : Erling Maartmann.

Studieområde.

Studieområdet dekket de deler av Hedmark fylke som har en regelmessig forekomst av bjørn, og hvor saueeierne hadde et ønske om å delta i prosjektet. Området ble delt i et beredkapsområde og et intensivområde. Intensivområdet dekket 11.178 km², hvilket tilsvarer 41% av fylkets areal og lå i sin helhet mellom Glåma og riksgrensen mot Sverige (fig. 1). Sautettheten var her gjennomsnittlig 1,6 sau/km², hvilket tilsvarer en sjettedel av sauetettheten i Sør-Norge utenfor Hedmark. Utbredelsen av sau var klumpvis fordelt på 65 adskilte beiteområder med variabel sauetetthet (1 til 43 sau/km²). Samlet utbredelse av beiteområdene dekket 24% av intensivområdets areal (fig. 2). Saueholdet innen intensivområdet tilsvarer 67 til 70 årsverk.

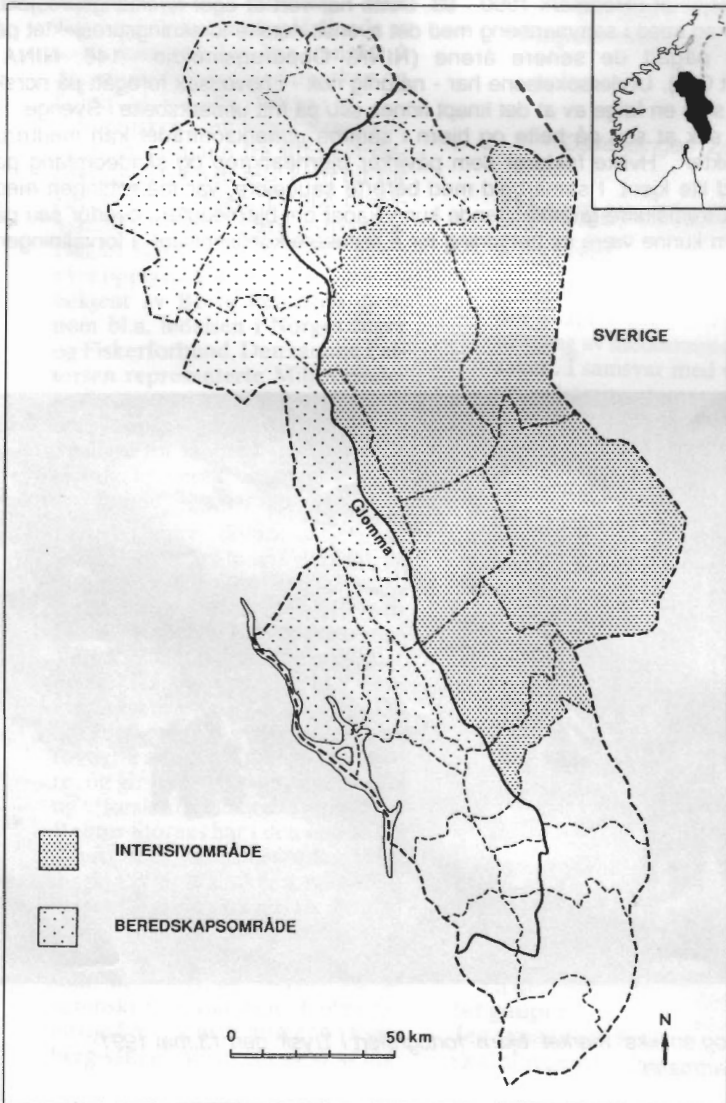

Fig. 1. Studieområde med inntegnet intensivområde for detaljstudier av radiomerkede bjørner i forhold til kartlagte beiteområder for sau øst for Glomma. Beredkapsområdet for rapportering til saueiere om passering eller tilhold av radiomerket bjørn utenfor intensivområdet er også angitt.

Tilsammen åtte radiomerkede bjørner ble fulgt i Hedmark og tilgrensende strøk av Sverige fra en til fire beitesesonger i årene 1990 til 1993. Fire av disse er klassifisert som stasjonære dyr. Data om sau og sauehold for fireårsperioden ble innsamlet parallelt. Utbredelse og tetthet av sau på utmarksbeite ble kartlagt for sju av de ni kommunene i kjerneområdet, betegnet som intensivområdet. Radiomerkede bjørners forflytninger i saubeiteområder ble rapportert til husdyreierne, slik at bjørnedrepte sauer eventuelt kunne påvises.

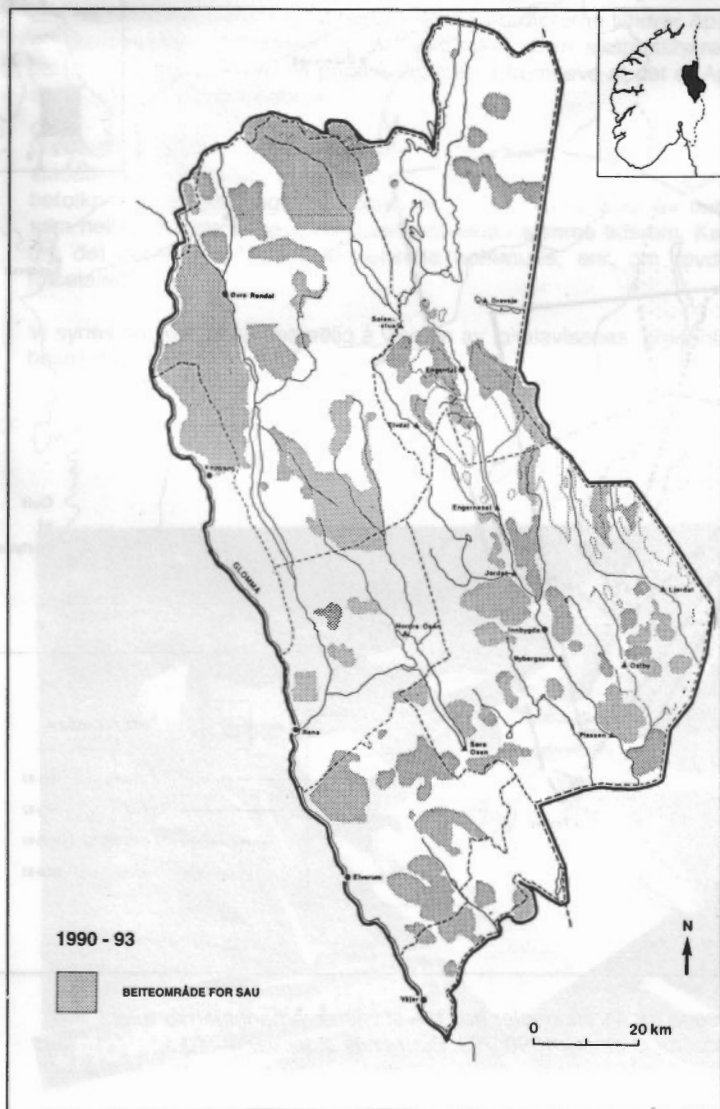

Fig. 2.
Områder med sau på beite i ett eller flere av årene 1990 - 93.

Bjørnenes aktivitet.

Stasjonære hannbjørner brukte betydelige arealer på begge sider av riksgrensen, men krysset aldri Glåma i vest. Deres flerårsarealer varierte fra 7.698 til 33.041 km² (fig.3). Sesongareal i perioden 1. mai til 15. juli var gjennomsnittlig fire ganger større (5.966 km²) enn i perioden 16.juli til 30.september (1.458 km²). Under brunstperioden i mai og

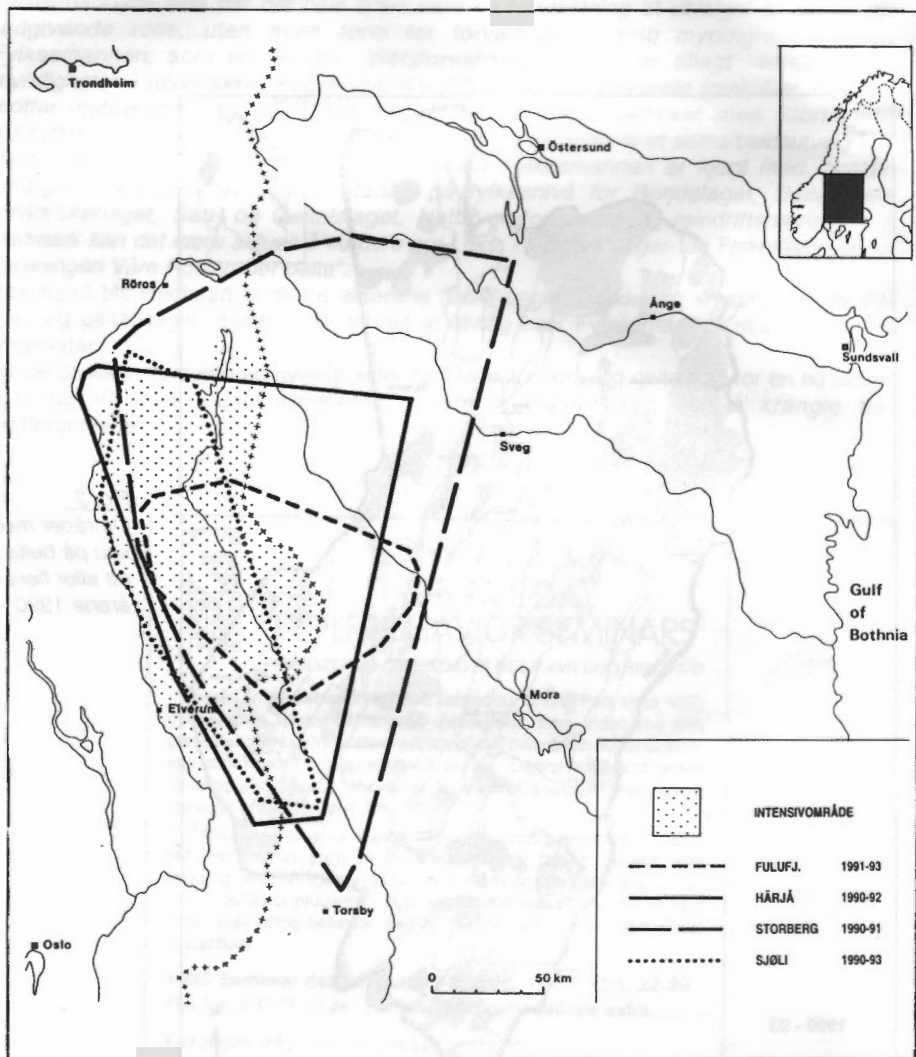

Fig. 3. Yttergrensene for flerårsarealer hos fire stasjonære hannbjørner fulgt i intensivområdet øst for Glomma 1990 - 93. Bjørnenes alder var 4 - 10 år.

juni hadde stasjonære hanner mye tilhold i Sverige, mens i juli og august var hannene signifikant oftere å finne på norsk side av riksgrensen. Bjørnernes døgnforflytninger var signifikant større i mai/juni enn i juli/september.

To merkede hannbjørner som var født midt inne i Sverige, innvandret til Norge som tre-åringer, og dekket da store deler av Hedmark fra Tynset og Folldal i nord, til Eidskog og Sør-Odal i syd. Unge hannbjørner ble i større grad påvist på norsk side av riksgrensen i siste halvdel av beitesesongen.

Bjørnene var i stor grad kvelds- og nattaktive i perioden mai-september, med liten variasjon mellom individer og mellom måneder. Ved 2.558 aktivitetsmålinger gjennom 55 døgn, var bjørnene i aktivitet 74% av tiden mellom kl. 19.00 og kl. 07.30, og passive 79% av tiden mellom kl. 08.00 og kl. 18.30. (fig.4).

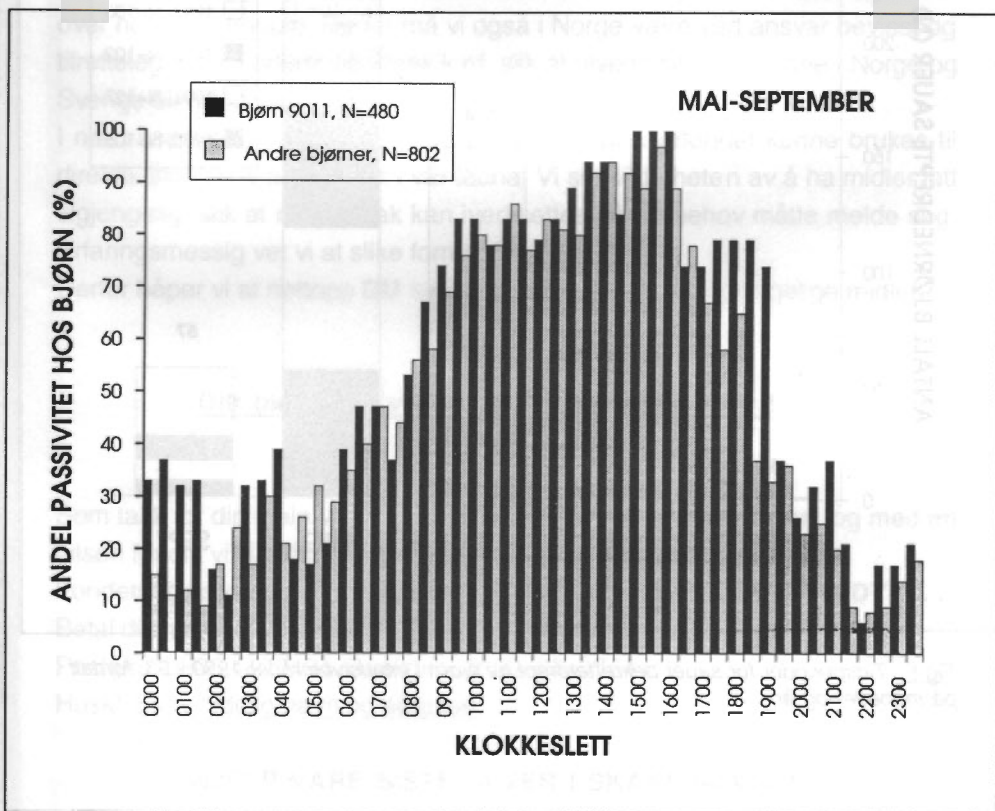

Fig. 4. Døgnrytmen hos en av bjørnene sammenlignet med fire andre hannbjørner angitt i prosentvis andeler passivitet gjennom døgnet i perioden mai - september. Fordelingene bygger på henholdsvis 17 - 19 og 31 - 36 aktivitets- eller passivitetsbestemmelser for hvert klokkeslett.

Når på døgnet bjørnen drepte sau er ikke kjent. Uavhengige indikasjoner tydet på at sau hovedsakelig ble drept sent om kvelden eller om natten. Tross tidvis intensivt tilsyn og funn av mer enn 600 drepte sauer, ble det ikke meldt om noen iakttagelser av angrep på sau på dagtid. I ett tilfelle ble bjørn sett pasere sau på kort avstand i dagslys, uten å angripe. I tre tilfeller under døgkcontinuerlig radiopeiling ble det registrert at sau sprang i panikk der radiomerket bjørn befant seg. Alle tilfellene var sent på kvelden eller omkring midnatt, men det ble ikke funnet drepte sauer.

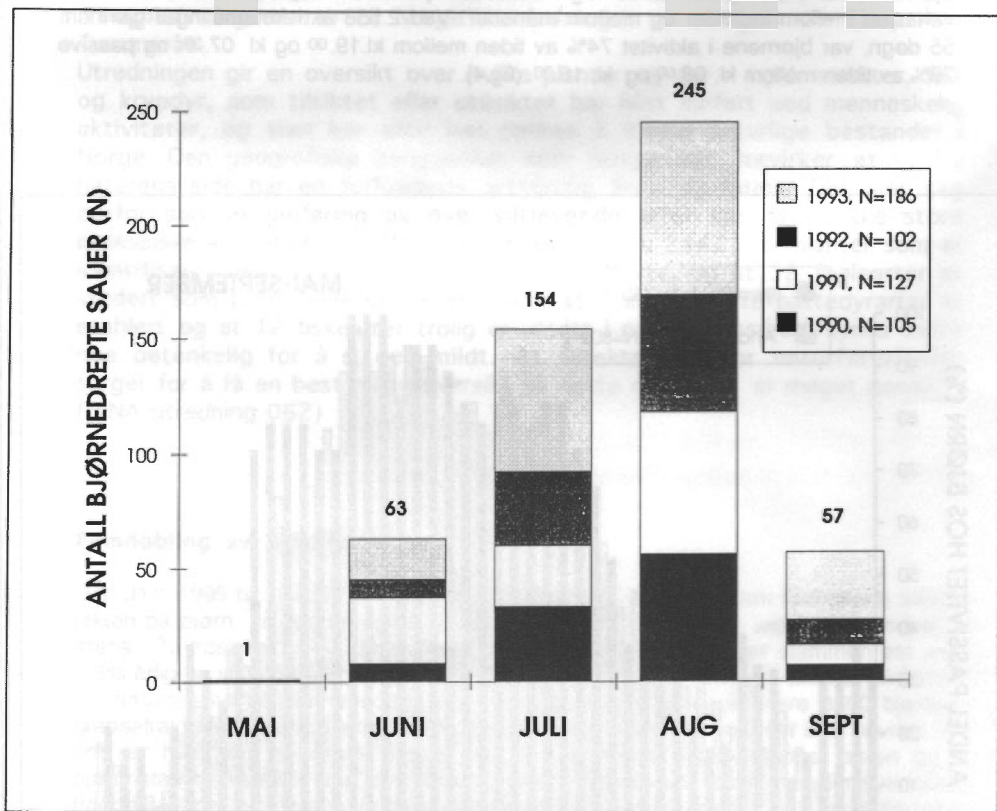

Fig.5. Tidsperioder for sauer bekreftet drept av bjørn i intensivområdet 1990 - 93, fordelt på måneder og år.

Bjørn i beiteområder.

Bjørnene viste preferanse for å oppholde seg innenfor kartlagte saubeiteområder også i juli, men spesielt i august og perioden 1. til 10. september. Deres bruk av terrenget viste sterk preferanse for skog i forhold til snauffjell. Av bjørnedrepte sauer med kjent dødsdato, ble 47 % drept i august (fig.5). Det ble ikke påvist noen sammenheng mellom bekreftede bjørneskader og beiteområder med ulike tettheter av sau, men områder med

mer enn 25% av beitearealet over tregrensen hadde betydelig mindre sannsynlighet for bjørneskader enn beiteområder med større grad av skogsbeite.

I årene 1990 til 1993 ble totalt 615 søyer og lam bekreftet drept av bjørn, 1979 erstattet som bjørnedrept og 2829 krevd erstattet som bjørnedrept i intensivområdet. Dette utgjorde henholdsvis 0,8 - 2,7 og 3,9 % av det totale antall sau på beite i området. Enkelte beiteområder var skadesløse år etter år, selv om andre områder i nærheten hadde store skader hvert år. Andelen beiteområder med skader økte i fireårs-perioden, og utgjorde 60 %.

Et særlig høyt antall bjørnedrepte sauer i august kan skyldes selektiv utnyttelse av sau for fettlagring før vintersøvn hos bjørn, men også felles habitatbruk hos bjørn og sau i denne måneden. Det kan også skyldes økt bestand av bjørn på denne årstiden sammenlignet med tidligere i beitesesongen. Påviste sesongvariasjoner med hensyn til stasjonære og innvandrende hanbjørners tilhold på norsk side av riksgrensen, sansynliggjorde et høyere antall bjørner i Hedmark i siste halvpart av beitesesongen.

Tiltak mot skader.

Ved 16 skremmeforsøk av tilsammen 6 bjørner i sauebeiteområder, flyttet bjørnen seg alltid, og ingen viste aggressiv adferd overfor mennesker. I 91 % av skremmeforsøkene var bjørnen utenfor sauebeiteområder 5,1 dag etter den ble skremt. I 70 % av tilfellene returnerte bjørnen til samme område som den ble skremt fra, men først etter at det gjennomsnittlig hadde gått 17 dager. En ung hannbjørn ble bedøvet og flyttet 124 km. til Sverige den 24. juli 1993. Den ble registrert tilbakevendt etter 81 døgn.

I 20-årsperioden etter fredningen i 1973, er det felt flere bjørner i Norge enn den nåværende bestand på norsk side av riksgrensen. Offisielt er det i perioden 1973 til 1993 felt 34 bjørner i Norge, de fleste med bakgrunn i skader på sau. Av disse er 17 (50 %) avlivet i to kommuner med omfattende årlige skader (Lierne i Trøndelag og Trysil i Hedmark). Selektiv avlving av bestemte skadeindivider har vist seg problematisk, og fellingen har i liten grad redusert konflikten mellom bjørn og sauehold, hvilket er naturlig siden 98 % av den skandinaviske bjørnестammen befinner seg på andre siden av riksgrensen.

At skadebjørnfelling kan være kostnadskrevende og vanskelig, er ikke ny kunnskap.

I 1976 ble det gitt fellingstillatelser for å avlive tilsammen 8 bjørner i 11 kommuner, fordelt på 3 fylker i Norge. Samlet innsats av 15 jaktlag gav kun en felt bjørn som resultat.

For å minske konflikten, og for å nå Stortingets målsetting om levedyktige bestander av bjørn i norske kjerneområder, bør berørte husdyreiere og forvaltningen i større grad søke løsninger som i tid og rom skiller bjørn og sau på beite. Skadeforebyggende tiltak kan være at sau som i dag beiter spredt, konsentreres til fellesbeiter - flytting av sau fra skog til fjellbeiter - dagtilsyn av sau forskyves til kveld og natt - tidligere sanking av sau på skogsbeite og driftsomlegging for enkelte bruk. selv om bjørnen er skadevolder, er driftsformene innen saueholdet av vesentlig betydning. Skadebjørnfelling er ikke lenger et tilstrekkelig skadeforebyggende tiltak, og dette krever nytenkning i forvaltningen.

Figurene er hentet fra originalrapporten.

NINA: Forskningsrapport 058, Sluttrapport for bjørn-sauprosjektet 1990-93.

Petter Wabakken, Erling Maartman.

ROVDYR I USA - NOEN ERFARINGER FRA COLORADO

Hans-Jørgen Wallin Weihe.

Det siste halve året har jeg oppholdt meg i Boulder i Colorado i forbindelse med studier. Boulder er som mange andre steder i Colorado, et sted med en voldsom vekst. Byen har en befolkning på 80.000, og øker med flere tusen hvert år. Mesteparten av befolkningen er tilflyttet og veksten har ført til en rekke miljøproblemer. Først og fremst i form av at en økende befolkning belaster nasjonalparker, national forest og annet "public land" sterkt, ved økende forurensning og at ved en rekke sensitive områder blir nedbygd, belastet med veier etc. Et av resultatene har vært et økende antall møter mellom mennesker og ville dyr (1). Selv har jeg merket det ved at jeg på mine kveldsturer ofte møter hjort, ved at vaskebjørn etter beste evne tømmer min søppelkasse, ved møter med coyote og ved at jeg ofte ser spor etter puma og svartbjørn. Det mest dramatiske var en nær kollisjon med vaskebjørn da jeg en sen kveld kom syklende hjem. Jeg veltet og ble sittende pladask i veien med en forskrekket vaskebjørn sittende ved siden av. Etter å ha summet meg fra forskrekkelsen syklet jeg videre, mens vaskebjørnen forsvant til sitt. Langs enkelte av hovedveiene gjennom byen finnes det preriehundkolonier, og ved en av dem fikk jeg en morgen se en coyote. Bilene suste rundt, syklistene syklet forbi og villabebyggelsen var bare et steinkast unna. Coyoten virket helt upåvirket av menneskelig aktivitet i sin jakt.

Parti fra Rocky Mountain Nationalpark (foto: P. Granberg).

Nationalparker og friluftsområder er uvant regulert i forhold til norske forhold (2). Ferdsel er strengt regulert til fastlagte stier og veier og overnatting ute er mange steder helt forbudt. Andre steder er det tillatt, men kun etter godkjenning. Rocky Mountain Nationalpark tillater f. eks. overnattinger, men kun et bestemt antall hver natt. Alle overnattinger må skje på godkjente teltsteder og slik er det selv flere dagsmarsjer ute i naturen. Rett bak Boulder går fjellene The Foothills av Rocky Mountains opp. Her er ferdsel mange steder, i lange perioder om våren/for sommeren, helt forbudt av hensyn til hekkende rovfugl. Resultatene med dette er at rovfugl som tidligere var helt borte, i dag er et vanlig syn. Fet - ti minutters gange fra bykjernen er Bald Eagle (USA's nasjonalfugl) og Peregrine Falcon i dag et vanlig syn - for noen år siden fantes de ikke.

Men problemer finnes. Sist helg overnattet jeg oppe i Rocky Mountains i et Wilderness område og på veien tilbake besøkte jeg noen venner i Eldora, en liten tettbebyggelse tett opp mot "continental divide". En liten hvalp de hadde var nettop tatt av puma (Mountain lion). I Boulder trekker puma helt inn i bebyggelsen. Mest er dette fordi hjort tiltrekkes av grønne plener og hagevegetasjon, men også på grunn av byttedyr som vaskebjørn, katter og hunder. I mitt nabolag har jeg den siste måneden opplevd at en hjort og en vaskebjørn har blitt drept av puma.

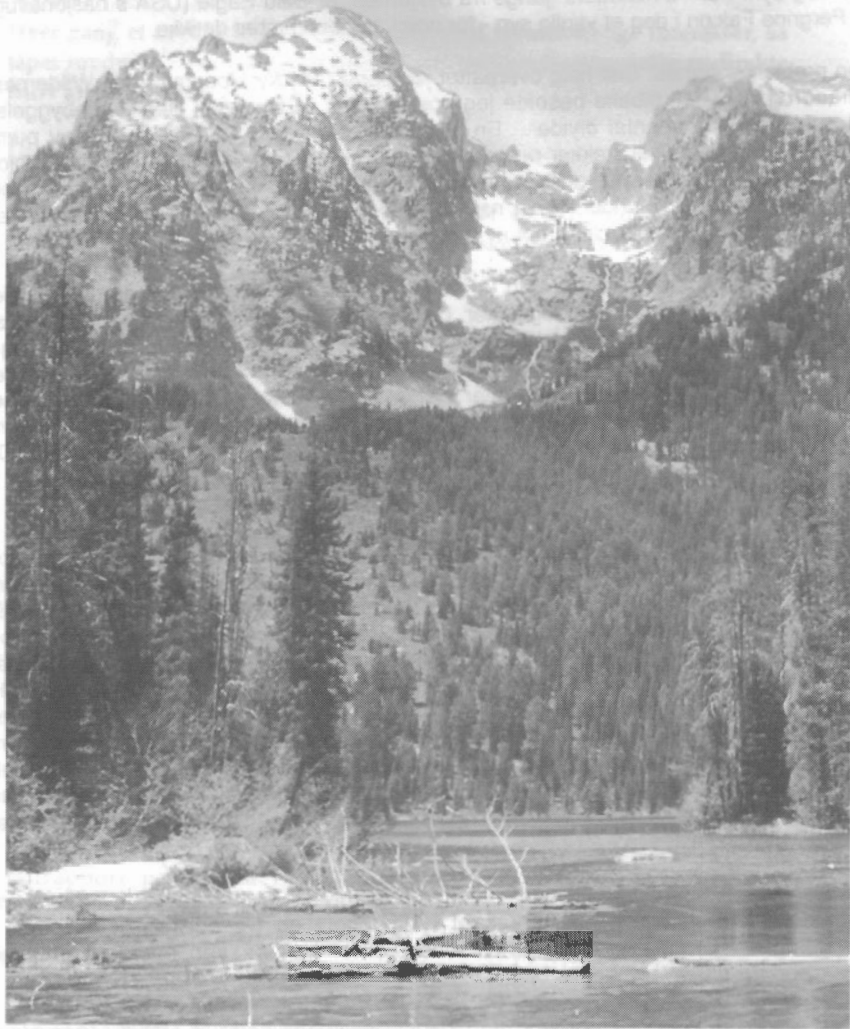
Colorado Division of Wildlife har gått ut med kampanjer for å forebygge problemet. Det blir advart mot å ha løse hunder og katter. De vil lett bli byttedyr for rovdyr og vil føre til at rovdyr vil holde seg nær mennesker. Ellers blir det advart mot kveldsturer og jogging i enkelte områder, og mot å la småbarn leke alene i skogsområder. Dessverre har det hendt at både joggere og små barn har blitt drept av puma. Slike hendelser er meget sjeldne, men det forekommer årlig at ett eller noen få mennesker blir drept av rovdyr. Sammenlignet med trafikkdrepte (over 50.000 årlig) og mordstatistikken (rundt 18.000 årlig), er imidlertid rovdyrskader helt uten betydning (3).

Puma og svartbjørn er de store rovdirene i Colorado. Av mindre rovdyr finnes gaupe (felis lynx), bobcat (felis rufus), som streifdyr jerv (gulo gulo), coyote (canis latrans), swift foks (vulpes velox), red fox (vulpes vulpes), gray fox (Urocyon cinereoargenteus), mår (martes americana), ermine (mustela erminea), long tailed wasel (mustela frenata) og mink (mustela vison). Ulv og frizzley-bjørn (ursus arctos) ble utryddet for mange år siden, men det er nå planer om å introdusere ulv igjen i Rocky Mountains National Park. Egentlig skulle dette ha skjedd høsten 1994, men på grunn av protester fra ranchere har dette foreløpig blitt utsatt. Behovet for ulv er stort på grunn av store bestander av elk som overbeiter og ødelegger store deler av vegetasjonen i lavereliggende områder. Spesielt har dette vært ille for ospebestanden og andre løvtrær. Overbeitingen er flere steder så dramatisk at den har ført til store vegetasjonsskader og fortrent andre arter som bever (4).

Til tross for store protester ser det også ut til at ulv vil bli introdusert i Yellowstone National Park. Ulv er allerede innfanget i Minnesota og Canada og er på plass i innhegninger i nationalparken. Parkvesenet venter kun på den endelige rettslige avgjørelsen før ulven kan slippes ut.

En slik rettslig prosess kan ta lang tid i USA. Det finnes både et statlig rettsystem (staten Colorado) og et føderalt (for hele USA). Fordi nasjonalparken faller inn under føderal lovgivning, kan begge rettsystemer brukes. Rancherne kan ved bruk av

rettssystemet stoppe utsetningsprosessen i lang tid. Det er også en mulighet for at de kan komme til å vinne frem med sitt syn for eksempel ved å få en rettsavgjørelse som krever så omfattende konsekvensanalyse (Environmental Impact Assessment Study) eller erstatninger at det umuliggjør utsetting.

Parti fra Rocky Mountain - Grand Teton Nationalpark (foto: P. Granberg).

Ranchere som er redd for at ulven vil jakte på kveg, og en del jaktinteresserte som er redd for konkurranse i matfatet er de to store protestgruppene. Ellers er støtten for introduksjon av ulv stor i befolkningen. Noe annerledes er det nok i forhold til mulige planer om å innføre grizzlybjørn. Potensialet for konflikter er adskillig større, og faren for skader på mennesker er absolutt tilstede.

En del av argumentene mot utsetting av ulv er faren for å genetisk ødelegge en mulig restbestand av ulv som finnes lokalt. Selv om ikke ulv har vært observert annet i form av enkelte eksemplarer, foreligger det en mulighet for at en liten skjult bestand kan finnes. De fleste avviser denne mulighet. For ranchere er dette en debattert mulighet - ikke minst fordi det av den grunn, sett i deres perspektiv, kan være fornuftig å argumentere for utsetting. Utsatt ulv som sprer seg fra nasjonalparken og inn i beiteområdene rancherne har, vil kunne jaktes på. Naturlig forekommende ulv, eller ulv som sprer seg naturlig i form av streifdyr for eksempel fra Minnesota, vil være beskyttet etter "Endangered Species Act".

Av svartbjørn finnes det i Colorado mellom 8000 og 12000, - uvante tall for normenn som er vant til at bjørnebestanden kan telles på det man har av fingre og tær. Det er en tallrik bestand, og i høst så jeg ofte de karakteristiske ekskrementene bare ti minutters gange fra her jeg bor. En bjørn spesialiserte seg på supermarkedets søppelcontainer. Slike bjørner blir som regel bedøvet og transportert ut i naturen - langt bort fra byen. Dessverre kommer mange tilbake. De blir merket og får to sjanser før de eventuelt blir avlivet. Med i behandlingen er også aversjonsterapi med gummikuler, hvilket også brukes på puma.

Noter:

1. Wassink Jan L., *Mammals of the Central Rockies*, Mountain Press Publishing Company, Missoula Montana, 1993.
2. Foss Philip O., *Federal Lands Policy*, Greenwood Press, New York med flere steder, 1987.
3. Skolinick Jerome H. og Currie Elliot, *America's Problems Socials and Public Policy*, Scott, Forestman/Little Publishers, Boston, Glenview, 1988.
4. Hess, Karl, *Rocy Times in Rocky Mountains National Park - An unnatural History*, University Press of Colorado, Boulder Colorado, 1993.

TIGERBALSAM HINDRER JERV I Å ANGRİPE SAU.

Wemund Aabø.

Kan tigerbalsam og peppermynteolje hindre jerv i å angripe sau? Ja, mener Norsk institutt for naturforskning (NINA), og kan vise til gode resultater fra et forskningsprosjekt på Dovre.

Det var i fjor (1993) at NINA valgte ut seks geografisk spredte sauebesetninger i Dovre jervregion med tradisjonelle høye sauetap. I fire besetninger ble om lag halvparten av søyene og lammene påsatt beholdere med kjemiske stoffer. I to av besetningene ble halvparten søyene og lammene påsatt blindprøver, det vil si beholdere uten luktstoffene. Blandt stoffene som ble prøvd ut var tigerbalsam og peppermynteolje.

Gode resultater.

Resultatene fra forsøket er gode. Forsker Arild Landa kan vise til at jerven angrep flere umerkede enn merkede lam, og det betyr at man kanskje står på terskelen til å finne et effektivt middel for å hindre at jerv tar sau. Dette gjør at forskerne nå tror at lukt og smaksstoffer på sikt kan ha avskrekkende effekt.

Det ble dokumentert at ett merket og fire umerkede lam ble drept av jerv. Det ble videre sansynliggjort at en del unormele tap i beiteområdene skyldes jerv. Lammetapet var 11 av 429 merkede, og 42 av 436 umerkede. Hos søyene ble et av 216 merkede meldt savnet, mens ti av 286 umerkede dyr ble meldt savnet. Dermed kan vi konkludere med at vi har statistisk målbare forskjeller i tap mellom merket og umerket sau.

Testet i dyrepark.

Forskerne Arild Landa, Bjørn Åge Tømmerås og Terje Skogland foretok også en undersøkelse i dyrepark. Her ble kjøttstykker påført forskjellige smaksstoffer lagt ut til jervene, for å finne ut om det var enkelte stoffer som jervene skydde unna.

Resultatene viste at jervene ikke ville ta og spise kjøtt påført Tigerbalsam, peppermynteolje, Tea-tree-olje og pelargoniumolje. Dette er riktig nok jerver i fangenskap, men vi antar at villlevende jerver vil vise den samme uvillighet til å ta bytte påført fremmede lukter.

Sårbar sau.

Sauen har svært små muligheter for å forsvare seg mot rovdyr i norsk natur. Den er ikke sterk nok til å skade noen av våre rovdyr, den er ikke rask nok til å løpe fra dem, og de er ikke godt nok kamuflert for å unngå rovdyrene. Men kjemiske forsvarsmidler er ikke ukjent fra andre dyr og insekter, og kanskje kan husdyreiere for fremtiden utstyre sine dyr med kjemiske midler for å hindre rovdyrtap.

Vi vet lite om adferdsmekanismen bak jervens valg av sau som bytte, og om sauens oppførsel når den konfronteres med jerv. Derfor har vi heller ikke tidligere undersøkt mulighetene for å endre jervens adferd slik at den ikke angriper sau, sier Landa.

Endret adferd.

I følge Landa er ideen om å endre rovdyrs adferd ikke ny. Fra gammelt av ble

hjortehornolje og beinkultjære brukt på sau for å holde rødreven borte fra sauen. I nyere tid er det utført flere undersøkelser, blandt annet i USA, med tanke på å redusere rovdyrskader på husdyr.

Landa mener det er forsvarlig å endre jervens adferd overfor sau. Jerven lever i et økosystem med rein, småvilt, smågnagere og fugl som viktige næringsarter. Sauen kan ikke betraktes som noen naturlig del av mattilgangen i naturen fordi den bare finnes i økosystemet en kort periode om sommeren. Det er vist en sammenheng mellom kullstørrelse hos jerv og toppen av smågnagerbestandene, og dermed kan sauen høyst ansees som et alternativt byttedyr for jerven.

Salgsartikler:

Tinnfigurer: Bjørn, ulv, jerv og gaupe (ca. 90 - 120 gram) pr. st. kr. 70.-

Foreningens logo som tøymerke i farger, (6 x 7 cm.) kr.35.-

T-skjorte, hvit med foreningens logo, størrelse S - M - L - XL kr. 95.-

Klebemerker, "Vern ulven i Norge", trekant (sidekant 16 cm.) rektangulært (30 x 40 cm.) for montering på innsiden av glass kr. 25.-

Allt fritt tilsendt ved forhåndsbetaling. Bank- og postgironr. finnes annetsteds i heftet.

GAUPEJAKTEN.

Foreningen Våre Rovdyr har avgitt uttalelser som svar på høringsnoteter fra flere fylkesmenn før kvotejakten på gaupe. Vi gjengir her et par av uttalelsene.

Vår uttalelse for Aust-Agder ble gjengitt i avisen Agderposten, samme dag som avisen tok saken opp på lederplass. Vi tar med med denne lederen som faksimile, for å vise hvilke forestillinger en lokal avisredaktør har om naturvern.

Red.

FORENINGEN VÅRE ROVDYR • Postboks 17 • 2420 TRYSIL

Fylkesmannen i Hedmark
Miljøvernavdelingen
Fylkeshuset
2300 HAMAR

16. januar 1995

Deres ref 94/07184-01

UTTAELSE TIL:

UTKAST TIL FORSKRIFT OM KVOTEJAKT PÅ GAUPE I HEDMARK I 1995

Stortingsmelding nr 27 (1991-92) bemerker at bestandsregulering vil ta utgangspunkt i at bestandssituasjonen for vedkommende rovviltart har nådd et nivå som tilsier at veksten i stammen kan og bør reguleres, enten av hensyn til konfliktene innenfor et leveområde eller av hensyn til utvandring til områder hvor store konflikter kan oppstå.

I følge paragraf 5 i forskrift om forvaltning av bjørn, ulv, jerv og gaupe (Kgl.res.9. juli 1993), kan fylkesmannen fastsette kvoter for felling av gaupe.

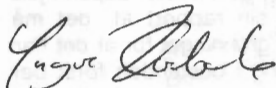
Denne truede artens bestandssituasjon i Norge vurderes som usikker. Selv om gaupejakt altså ikke på noen måte er et imperativ for Hedmark, kan vi konstatere at man opprettholder kvotejakten, og at fylkesmannen således fortsatt er av den oppfatning at veksten i den truede bestanden har nådd et slikt nivå at den kan og bør reguleres. Man har til og med både ved kvotejakten i 1994 og ved opplegget for inneværende sesong, lagt seg på et høyere fellingsnivå i antall gauper enn snittet for de siste tretti år i Hedmark. Bildet modifiseres likevel noe av betingelser vedrørende uttaksstruktur.

Så vidt vi kan se legges det opp til gaupejakt i stort sett hele fylket. Siden bestandsregulering må antas å være basert på potensielt økonomisk tap for saueneieringen, burde det være mulig å begrense uttaket av denne truede arten til de mest utsatte områder. I nåværende situasjon kan man falle for fristelsen til å anta at kvotejakten er motivert også ut fra hensynet til de mer rekreative aspekter ved avlivning av gaupe.

Tidligere ble jakt på gaupe gjerne begrunnet med at man ikke hadde erstatningsordninger som dekket tap av husdyr. Under denne epoken var uttaket av gaupe lavere i snitt enn nå. Det er nå innført en ny erstatningsordning som også omfatter gaupe. Behovet for å regulere den usikre bestanden burde derfor ikke være til stede i samme grad. Når så fylkesmannen likevel iverksetter kvotejakt over så og si det ganske fylke, kan vi konstatere at erstatningsordningen medførte både i pose og sekk, og at man til og med legger seg på et høyere uttaksnivå.

I det siste har det tilkommet betydelige ønsker om å utvide jakten sørover inn i Akershus fylke, nærmere bestemt Nes og Eidsvoll kommuner. Disse områdene hadde minimale sauetap visstnok inntil for to år siden. Kravene inneholder momenter som at det er nødvendig å holde gaupebestanden nede ut fra omsegripende husdyrtap og bekymring for rådyrbestanden, men uten at man noen måte vil utrydde gaupa. Forrige sesongs gaupeføring ga som resultat tre gauper over et anselig område i grensetraktene mellom Hedmark og Akershus.

Vi fraråder at man går til det skritt å regulere en gaupebestand på tre individer. Direktoratet for Naturforvaltning ha så vidt vi vet nylig avvist grenseoverskridelsen i år, men vi nærer liten tvil om at situasjonen vil være en annen neste år. Vi vil derfor anmode fylkesmannen i Hedmark om allerede nå å vurdere om ikke Nord- og Sør-Odal kommuner bør unntas fra gaupejakt med den begrunnelse at man ønsker spredning av gaupe til områder som ikke har nevneverdig gaupebestand (Akershus/Østfold), og som samtidig vil være lite utsatt for husdyrtap i og med det lave saueantallet. Det kan umulig være ønskelig at et lite mindretall av befolkningen skal ha anledning til å hindre en slik utvikling.

Yngve Kvebæk

Sekr.

Foreningen Våre Rovdyr
P.O.Box 17,
2420 Trysil.

Grimstad, 13. Jan. 1995.

Fylkesmannen i Aust-Agder
Miljøvernavdelingen
Fylkeshuset
4800 ARENDAL

Saksbehandler: Helge Lyngstad, Viltforvalter.

Saksnr.: 94/3947.

Ark.nr.: 461.413.

Dok.Navn: GAUPEKV95.DOC

VEDR. SKRIV DATERT 20.12.1994. - KVOTEJAKT PÅ GAUPE 1995.

Foreningen Våre Rovdyr arbeider for å legge forholdene best mulig til rette for våre rovdyr, for dermed å oppnå et godt vern av disse artene i vår fauna.

Det er med stor skuffelse vi konstaterer at Fylkesmannen tilrår oppstart av kvotejakt på to gauper i Bygland og Evje og Hornnes kommuner f.o.m. 01.02.

Som kjent ble gaupebestanden i Sør-Norge fredet med virkning fra 1. mars 1992 grunnet gaupas usikre status i Norge. Hovedhensikten med innføringen av denne fredningen var for å unngå at reproduserende hunngauper med unger skulle bli skutt, noe det finnes flere eksempler på.

I Stortingsmelding nr. 27 "Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe" blir det presisert vektleggelse på sikring av artens mulighet for reproduksjon. Deler av Aust-Agder er nå utpekt som kjerneområde for gaupe.

Vi finner det således meget kritikkverdig at Fylkesmannen kan tilrå avskyting av to gauper i dette kjerneområdet hvor det nettop skal vektlegges sikring av artens mulighet for yngling. Med bakgrunn i at det er konstatert kun to sikre meldinger om ynglegruper i Bygland kommune, kan det jo konstateres at disse to reproduserende hunnene er i faresonen ved en eventuell kvotejakt. Faren for at hunnenes fjorårsavkom muligens ikke vil kunne klare seg alene vinteren gjennom, bør også taes alvorlig til etterretning.

Underlagsmaterialet og dokumentasjonen av gaupetallet i de berørte områder er kun fremkommet på grunnlag av beregninger og vurderinger som er gjort av Per Espen Fjeld og andre impliserte parter. Per Espen Fjeld sier selv i sin rapport at "det må understrekes at den sansynliggjorte økningen i bestanden er grunnlaget for at det kan taes ut en kvote". Vi mener at en slik sannsynliggjort økning i bestanden først bør dokumenteres ved en større felt- og sporingsregistrering.

Beklageligvis er dette enda ikke foretatt, og vi ber Fylkesmannen om å vurdere dette før evt. oppstart av kvotejakt.

Vi har forståelse for at saueiere i det aktuelle distriktet presser på i denne saken, for å få redusert sine tap av sau og dermed inntekt. Men vårt internasjonale ansvar (jfr. Bernkonvensjonen), vårt ansvar overfor norsk lov (jfr. Lov om viltet av 29.mai 1981 og Stortingsmelding nr. 27) samt vårt ansvar overfor naturen selv, forplikter oss til å bevare en livskraftig og fremtidig gaupestamme - spesielt innenfor de utnevnte kjerneområder

som Aust- Agder nå er en del av.

Med bakgrunn i antatt bestandsvurdering og spesielt antallet reproduserende hunner, stiller Foreningen Våre Rovdyr seg negativ til godkjenning av evt. kvotejakt på 2 dyr i de omtalte deler av Aust-Agder fylke.

Vi tør således be om at Fylkesmannen tar disse synspunkter til nøye vurdering før et endelig vedtak blir fattet om kvotejakt for 1995.

For FORENINGEN VÅRE ROVDYR

Stig Anderson
Regionleder Sørlandet

Fjærveien 211,
4890 GRIMSTAD.

Vi ber Dem venligst om å bekrefte mottakelsen av dette brev til undertegnede.
Det ville også være ønskelig fra vår side om Foreningen Våre Rovdyr ble notert som høringsinstans hos Fylkesmannen under saker gjeldende rovdyr i fylket.

Gaupe og setesdøler

GAUPA HOLDER PÅ å skape vondt blod mellom by og bygd. Striden om gaupejakt er et interessant eksempel på at også Norge er på rask vei til å bli et urbant samfunn. Forståelsen for saueholdere og andre som tradisjonen tro lever av naturen - samt noen subsidier - er synkende.

NÅR DET FINS blodige bevis på at gaupe har drept et tresifret antall sauer i Setesdal, og fagfolk anbefaler en beskjeden fellingskvote, er det synd at salongradikale naturverner protestere.
Det er på tide at storsamfunnets riddere demper sin arrogante holdning til, vi hadde nær sagt, urbefolkningen.

DET SER IKKE ut til å være grenser for naturverneres trang til - med skylapper - å overstyre setesdølene, via forbud og verneplaner.
Var det ikke bedre å bruke kreftene på å hindre de nye kraftlinjene som storsamfunnet vil påtvinge da-
len?

Agderposten
Grunnlagt 1874
20/1-95
Oppslagsnr 25 861

FORENINGEN VÅRE ROVDYR • Postboks 17 • 2420 TRYSIL

**Miljøverndepartementet
Postboks 8013
0030 OSLO**

20. januar 1995

UTVANNING AV KVOTEJAKTORDNINGEN FOR GAUPE

I den senere tid har det fremkommet markerte ønsker fra jegerhold om økte muligheter for jakt på gaupe. Et av disse ønskemål er å utvide jaktområdet fra fylker med gaupejakt inn i fylker uten slik jakt. Begrunnelsen har vanligvis vært at det dreier seg om større skogområder som naturlig hører sammen på tvers av fylkesgrenser. Et eksempel er Nes og Eidsvoll kommuner i Akershus. I dette området og over på Hedmarksiden ble det forrige sesong sporet tre gauper. Fylkesgrensen ble opplagt betraktet som en hemsko i jakten etter gaupene som stadig streifet inn i fredet territorium. Direktoratet avviste ønskemålet i år, men vi frykter at situasjonen blir en annen i nær fremtid hvis to eller flere fylker med ulik ordning vedrørende gaupejakt inngår regionale avtaler.

Vi ser ingen hensikt i en ordning der fylkesmannen skal ha anledning til å iverksette kvotejakt dersom det i praksis blir tale om en helt annen administrativ forvaltning. Vi anmoder Departementet om en klargjøring av hva som skal være retningsgivende for den fylkesvise kvotejakten.

**Yngve Kvebæk
Skr.**

Miljøverndepartementet

v/ Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen

Pb. 8013 Dep.

0030 Oslo

Oslo 06.02.95

VEDRØRENDE BJØRNENS STATUS I NORGE

I brev av 17. juni 1994 ba vi Miljøverndepartementet v/ daværende statssekr. Børre Pettersen om å endre klassifiseringen av bjørnens status i Norge fra sårbar til direkte truet. Bakgrunnen for dette var den nye forskningsrapporten om bjørnen i Skandinavia fra Norsk Institutt for naturforskning (NINA). (- Swenson, J.E., Sandergren, F., Wabakken, P., Bjärvall, A., Söderberg, A., & Franzên, R. 1994. Bjørnens historiske og nåværende status og forvaltning i Skandinavia.- NINA forskningsrapport nr.53:1-23.). Denne rapporten gir et nytt og oppdatert bilde av bjørnens situasjon i Norge med 10-20 bjørner på norsk jord (utenom Finnmark), og som konkluderer med at bjørnen er en **direkte truet dyreart i Norge** mot tidligere sårbar.

Dessverre har vi til dags dato ikke mottatt noe svar fra departementet.

Gjennom et avisoppslag i Aftenposten lørdag 21. januar 1995 fikk vi imidlertid vite at miljøvernministeren ikke hadde til hensikt å endre bjørnens offisielle status. I følge oppslaget var årsaken hensynet til sauenæringen, og at han ikke ønsket å strekke opp konflikten mellom naturvern og bønder akkurat nå.

Direktør i Direktoratet for naturforvaltning (DN), Peter Johan Schei støttet miljøvernministeren og uttalte at arten ikke er truet da de norske bjørnene er en del av den sørskandinaviske stammen.

Vi er meget betenkt over at Miljøvernministeren tar taktiske hensyn i forhold til saueneringen når det gjelder bjørnens klassifisering. Dette undergraver den vitenskapelige holdbarheten av myndighetenes egen rødliste (DN-rapport, 1992 - 6), hvor det står at det vil være behov for å utvide listen på truede arter etterhvert som kunnskapen om artene øker! (endring av truetstatus skal derfor foretas etterhvert som økte faglige kunnskaper om de ulike arter presenteres). Det er dessuten i strid med både norsk lovverk, IUCNs (Den internasjonale naturvernunion) vernekriterier og internasjonale avtaler som Bernkonvensjonen.

Undertegnede organisasjoner har følgende spørsmål og kommentarer:

Det virker nå som Berntsen og Schei presenterer en politisk klassifikasjon av bjørnen - i strid med IUCNs kriterier og DN's rødliste.

Forvaltes bjørnen nå på et politisk eller et faglig grunnlag ?

Ledelsen i MD og DN gjennomfører nå en forvaltningspolitikk vedr. bjørn som er i strid med bl.a vedtaket i Nordisk Råd, Bernkonvensjonen og viltloven. *Hvilke vedtak har Stortinget fattet som setter tidligere beslutninger tilside når det gjelder truede arter ?*

Vi vil minne om at bjørnen i Sverige, til tross for en bestand på 600 - 700 dyr, har status som en sårbar art. Poenget er imidlertid ikke hvor mange dyr det er i Sverige, men hvordan bestandssituasjonen er innenfor norske territorialgrenser! Dette forholdet har vært retningsgivende for andre, direkte truede arter i Norge. Vandrefalken med ca. 150 - 200 hekkende par i Norge og åkerriksen med 30-50 hekkende par i vårt land er direkte truede arter i henhold til DN's rødliste, selvom begge arter er vanlige i andre land.

Åkerriksen er for sin del direkte sammenlignbar med bjørnens forekomst i Skandinavia. I Sverige er åkerriksebestanden betydelig større enn i vårt land, (arten er klassifisert som sårbar i Sverige) men dette faktum har likevel ikke

foranlediget norske myndigheter til å klassifisere vår bestand som kun sårbar.

Bestandssituasjoner i andre land fritar ikke Norge for å ivareta et selvstendig forvaltningsansvar. Både Bernkonvensjonen, ratifisert av Norge i 1986, rovviltmeldingen (Stortingsmelding nr. 27 1991-92) samt viltloven, gir utvetydig uttrykk for bevaring av artsmangfoldet innenfor landets grenser. Dette innebærer levedyktige, reproduserende bestander, og bjørnen kan ikke være noe unntak i så måte. Det finnes ingen dokumentasjon på at bjørnen har ynglet i Norge på flere tiår, med unntak av noen få tilfeller i Finnmark (Pasvik). Mens Norge for 140 år siden hadde 65% av bjørnestammen i Skandinavia, har vi i dag kun 2%. Når vi nå vet at bjørnen knapt reproduserer i Norge, må bjørnen klassifiseres som en direkte truet art uavhengig av situasjonen i andre land!

På svensk side av grensen, som til eks. mot Hedmark fylke finnes noen ytterst få binner som yngler. Naturvårdsverket i Sverige har i flere år tatt hensyn til den dårlige norske bjørnesituasjonen med å unnta disse områdene inn mot grensen fra bjørnejakt! I 1994 var derimot forslaget fra Naturvårdsverket å jakte helt inn mot norskegrensen, nettopp fordi norske forvaltningsmyndigheter ikke hadde vist god nok vilje til vern. Jakten ble heldigvis stoppet i siste liten etter henvendelser fra norske naturvernorganisasjoner og myndigheter. Signaler fra Naturvårdsverket tyder på at man vanskelig vil kunne ta slike hensyn når vi på norsk side ikke viser vilje til å sette inn de nødvendige vernetiltak som en art har krav på!

Føre-var-prinsippet er fundamentalt i både Bernkonvensjonen og norsk viltlovverk, og det er derfor beklagelig at miljøvernministeren nå uthuler de retningslinjer og målsetninger dette innebærer. Det er urovekkende at norske myndigheter ikke følger forskningskompetansen de selv råder over. Norge bruker nettopp biologiske kriterier gjennom forskernes kompetanse og retningslinjer ved bl.a. opprettholdelse av norsk hvalfangst. Vi kan ikke se annet enn at det vil vekke nasjonal og internasjonal oppsikt med en slik inkonsekvens.

Undertegnede organisasjoner er skuffet over at et av de første utspillene fra miljøvernministeren i samband med åpningen av naturvernåret 1995 er en nedprioritering av en av landets truede rovdyrarter. Vi ber derfor om at Miljøvernministeren revurderer dette spørsmålet og klassifiserer bjørnen som en direkte truet art på rødlisten over truede arter i Norge.

Med vennlig hilsen

Morten Bilet

Foreningen Våre Rovdyr

Vera Selnes

Verdens Naturfond

Steinar Lem

Fremtiden i våre hender

Thor Midteng

Norges Naturvernforbund

Helge Rinden (sign)

Norsk Zoologisk Forening

Kopi: Direktoratet for naturforvaltning

Naturvårdsverket

Bernkonvensjonens sekretariat

IUCN

Div. media

Trenger vi egentlig rovdyr?

Av Wemunn Aabø

En venn av meg har sagt at politikk egentlig ikke handler om makt, men om verdier. Ikke slike verdier som man setter på bankkonto eller legger i bankboks, men de verdiene vi ønsker å beholde og verne i vårt samfunn. Rovdyr kan være et eksempel på slike verdier.

Da vi som ønsker å verne rovdyr tok vårt standpunkt, var det et verdivalg. Det er viktig å ha i bakhodet når rovdyrhaterne, husdyrreierne og viltmyndighetene på forskjellige plan argumenterer for det motsatte. Mange av argumentene for å felle rovdyr kan høres fornuftige ut. Poenget er at vi har alltid et valg, og det valget bør vi ta ut fra en overbevisning om hvordan vi ønsker å ha det. Det er bare på den måten vi kan påvirke utviklingen i vår retning.

For noen måneder siden laget jeg et notat hvor jeg forsøker å oppsummere en del ideologiske sider ved rovdyrvern. Notatet er for langt til å bli tatt med i sin helhet i bladet, så jeg har laget en kortversjon.

"Blant alle levende skapninger skal du ta ett par av hvert slag inn i arken, så de berger livet sammen med deg. Hann og hun skal det være."

- 1. mosebok, 6, 19. -

Da Gud befalte Noah å bygge arken for at han skulle overleve syndefloden, sa han samtidig at alle dyrene - uten unntak - skulle reddes. Ikke det minste kryp skulle glemmes. Derfor er det tydelig at noen må ha visst at også de minste små kryp har betydning for livet på jorden. Det som er beklagelig er at vi tydeligvis ikke skjønner dette i dag. Derfor forsøker vi å utrydde "skadedyr", som for eksempel bjørn, ulv, gaupe og jerv. Jeg vil i dette skrevet forsøke å vise hvorfor vi bør verne våre rovdyr. Men først litt historie.

Omkring år 7000 før Kristus sluttet den siste istid i Norge. Landet som i om lag 97.000 år hadde ligget under breen, så nok en gang dagens lys og vegetasjonen begynte å vokse. Dette landet med de gode beitemulighetene tiltrakk seg store villreinflokker, og hakk i hæl på flokkene fulgte ulven.

Men ulven var ikke det eneste dyret som så nytten i reinen. Da menneskene dukket opp, ville også de gjøre seg nytte av villreinflokkene. Men de var ikke uten videre interessert i å dele de store flokkene med det firbente hundedyret, som også hadde reinen som næringsgrunnlag. Konflikten mellom mennesket og rovdyr oppstod. Senere har den bare utviklet seg, og tendensen er bare blitt klarere for hvert år:

Hver gang et rovdyr kommer i konflikt med menneskelige interesser, så taper rovdyret. Resultatet er at flere av verdens rovdyrarter i dag er direkte truet av utryddelse.

Ulven

I 1973 ble ulven totalfredet i Norge. Men vi kunne like gjerne fredet tigeren, for etter myndighetenes mening var et dyr som hadde levd i Norge i tusenvis av år nå utryddet av mennesket. det var først mot slutten av 1970-årene at det ble klart at det fortsatt fantes ulv på Østlandet. Senere ble ulver observert andre steder i landet. Mest oppsikt vakte det nok i Vegårshei, hvor det ble et folkekrav om at ulven skulle avlives. Men nå var de få ulvene i Norge fredet, så det kunne da ikke skje? Miljøverndepartementet ga etter. Fredningsbestemmelsene ble endret og man åpnet for å fravike totalfredningen. Spørsmålet som umiddelbart reiste seg var: **Kan truede dyrearter vente virkelig vern i Norge?** Og var totalfredningen i 1973 basert på vissheten om at ulven ikke ville vise seg i Norge? Mye kunne tyde på det.

Ulovlig jakt

Ulvén er et godt eksempel på feilslått norsk naturforvaltning. Dessverre ser det ikke ut som at myndighetene lærer av tidligere feil. Til tross for ulovlig jakt gir man kvoter på både jerv og gaupe. **Viltforvalter Øystein Overrein sier at det hvert år minimum blir drept 20 jerv ulovlig i Troms.** Viltforvalteren i Nordland står inne for de samme tallene i sitt fylke.

Levedyktig bestand

Et av målene for norsk naturforvaltning er å ha en levedyktig bestand av våre dyrearter. Men hva menes med en levedyktig bestand? Ifølge viltrapport nr. 32 fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (nå Direktoratet for Naturforvaltning), er en levedyktig bestand en bestand som har mer enn 95 prosent sjanse på å leve i 100 år. Både jakt, naturlig dødelighet og sjansen for at flere omkommer ved katastrofer skal være tatt hensyn til. **I den samme viltrapporten konkluderer man med at man ikke kan se at jerven i dag fyller kravet til en levedyktig bestand. Likevel tillater man jakt på jerv!**

Forsvarsløs

Konflikten med bufé er **uunngåelig** så lenge vi har rovdyr. Men er det egentlig rovdirenes skyld? Dagens norske er opprinnelig fra Asia, og er blitt foredlet til å kunne produsere mest mulig ull og best mulig kjøtt. Imidlertid har den ikke de **forsvarsegenskapene** som er **nødvendig** for å kunne overleve i vill tilstand i Norge. En av **forsvarsegenskapene** sauene mangler, er muligheten til å unngå rovdyr. Sauen er ikke rask nok til å springe fra rovdyr, den er ikke sterk nok til å ta opp kampen med rovdyr og den er ikke smart nok til å bevisst unngå rovdyr. **Med andre ord sendes sauene ut i en natur full av farer, men likevel forventer sauebonden at han skal få tilbake like mange dyr som ble sendt ut i marka og på fjellet.**

Hvorfor verne

Hvorfor skal vi egentlig verne disse blodtørstige dyrene, som ikke gjør annet enn ugagn i husdyrflokkene? La oss først slå en ting fast: Rovdyrene kan ikke omskoleres til å bare spise plantekost (selv om bjørnen er veldig glad i bær). Vi vet at naturen har den egenskapen at den regulerer seg selv, slik at dyre- og plantelivet er i balanse. Når vi sender ut store flokker med sau, geit og rein på relativt små områder, så er det klart at naturen setter inn virkemidler for å hindre nedbeiting. Et av disse virkemidlene er rovdirene. **Spørsmålet er bare hva som skjer den dagen vi fjerner en av naturens muligheter til å regulere seg selv.**

Helhetlig og langsiktig

- Få bort rovdirene, så blir det mer hare og ryper til jegerne! Dette var gjennomgangstonen frem til på 50- og 60-tallet, i en tid hvor det var store skuddpremier på alle våre rovdyr og rovfugler. Men i dag vet vi av bitter erfaring at vi ikke uten videre får flere harer og ryper om vi fjerner naturens mulighet til å regulere disse bestandene selv. Selvsagt får vi en større bestand på kort sikt, men på lang sikt vil harebestanden bli nærmest utryddet.

Med dette i bakhodet, er vi forpliktet til å tenke helhetlig og langsiktig når vi forvalter vår natur. I dag kan det synes som om disse hensynene blir glemte, så snart man får inn meldinger om bufé drept av rovdyr.

Norge er et av de landene i verden som har størst landareal i forhold til antall innbyggere. Dersom vi ikke klarer å verne truede dyrearter, hvem skal da klare det?

HAN MANNEN MED BJØRNER OG FROSKEN.

Gratulasjoner på en 70 års dag.

"Gad vite hvor mange mil han har trasket, han med bjørnesporene og frosken. Han var en kjempehyggelig mann - vi må gratulere han med dagen. - Jeg synes frosken og den derre greia vi brukte for å finne bjørner var mest spennende - han sa det var fine spor vi fant, det husker jeg."

Otrent slik lød replikkene rundt middagsbordet da burdagen til 70-åringen ble diskutert. Alle som har truffet Kåre Elgmork husker ham - mannen som "vet masse om bjørner" og som er en "kjempehyggelig mann" og som "så en frosk". Det var vårens første parringskåte frosk, omgitt av snø.

Selv har jeg bare truffet Kåre en gang. Det var på et årsmøte i foreningen med tilhørende bjørnetur (Det var da vi fikk se frosken og bjørnesporene.) Vi traff foresten ikke bare ham, men også kona hans. Hun fortjener også en hilsen på bursdagen. Etter å ha snakket med henne, forstår man hvilken støtte Kåre har hatt. Både hun og Kåre gjorde et stort inntrykk på oss alle.

Lest ting han har skrevet, har vi gjort flere ganger. Ikke minst har vi satt pris på hans friske innlegg i dagspressen. Kåre er ikke redd for å si fra, enten det gjelder hval eller bjørn.

"Han tok tid til alle og det er fint når man ikke er voksen - at noen vil ta tid til å prate og forklare selv om man ikke skjønner alt mulig." Jo, det er kjempefint at voksne tar tid til å prate med unger. Blant Kåres fine kvaliteter, slik jeg opplevde det, er at han tar tid til barn og alle oss andre som ikke er zoologer og bjørneeksperteser.

Så gratulerer med dagen til både Kåre og kona fra Niklas 11 år, Elisabeth 14 år, Kris 16 år og Hans Jørgen (tilsammen ti år eldre enn Kåre - men antakelig ikke en gang halvparten så visel!).

Denne hilsnen kommer sent, men så kommer den også helt fra USA. Vi synes at dette også sier noe om i hvilken grad vi har lykkes med våre årsmøter og turer ute i den frie natur, som det forhåpentligvis vil bli flere av.

Derfor takk for hilsnen, Hans Jørgen!

Red.

Foreningen Våre Rovdyr

ULVEFONDET

Ulvens situasjon i Skandinavia er kritisk. Sverige har noen få individer av dette unike skogsdyret i sin fauna. Noen av disse dyrene vandrer også inn over norsk territorium. Derfor må vi også i Norge være vårt ansvar bevisst og tilrettelegge forholdene på norsk jord, slik at ulvens situasjon både i Norge og Sverige blir så lik som mulig.

I nært samarbeid med fagfolk og forvaltning vil ulvefondet kunne brukes til direkte tiltak for å sikre arten i vår fauna. Vi ser viktigheten av å ha midler lett tilgjengelig, slik at raske tiltak kan iverksettes når et behov måtte melde seg. Erfaringsmessig vet vi at slike former for støtte hjelper.

Derfor håper vi at nettopp **DU** ser betydningen av slike tilgjengelige midler.

Ditt bidrag vil være å gi kr. 100,- eller mer !

Som takk for din hjelp vil du få et ulvediplom med ditt navn påført, og med en hilsen for ditt viktige bidrag til å bevare ulven i norsk natur.

Fondets "helsetilstand" vil bli offentliggjort i tidsskriftet "**VÅRE ROVDYR**".

Betal ditt bidrag til **ULVEFONDET** pb. 17, 2420 Trysil.

Postgiro: 0806 4429494. Bankgiro: 1800. 20 .97644.

Husk! Skriv tydelig navn og adresse.

HJELP VÅRE SISTE ULVER I SKANDINAVIA !

Beholdning pr. 31.12.94 kr. 13.193,20.

Småplukk:

Fremmede arter i norsk flora og fauna.

På oppdrag fra Direktoratet for naturforvaltning har NINA (Norsk institutt for naturforskning) kommet med en utredning om "introduksjoner av fremmede organismer til Norge". Utredningen er redigert av Bjørn Åge Tømmerås.

Utredningen gir en oversikt over hvilke planter og dyr - også insekter, fisk og krypdyr, som tilsiktet eller utilsiktet har blitt innført ved menneskelig aktiviteter, og som har eller kan tenkes å danne naturlige bestander i Norge. Den geografiske beliggenhet som Norge har, bevirker at vi fra naturens side har en forholdsvis artsfattig flora og fauna. Det sier seg derfor selv at innføring av nye, viltlevende arter kan få ganske store økologiske konsekvenser. Når man så leser at av 2447 karrplanter som er identifisert i Norge, er nesten halvparten innførte, og at 52 fuglearter er vurdert som potensielle etablerere samt at 7 introduserte pattedyrarter er etablert og at 12 fiskearter trolig er utsatt i norske vassdrag, synes dette noe betenkelig for å si det mildt. At Direktoratet for naturforvaltning sørger for å få en best mulig oversikt på dette området, er meget positivt. (NINA utredning 062)

Femdobling av bjørnestammen!

Den 31/1-1995 har avisen Nationen et stort oppslag om at dersom svenskene stopper jakten på bjørn, vil den nordiske bjørnestammen bli femdoblet i løpet av de neste 20 årene. Til tross for at det drives lovlig jakt på bjørn hver høst, har stammen økt med 1,5% årlig de siste 50 årene, og teller i dag 700 dyr, skriver avisen. Blir det jaktforbud, blir situasjonen helt annerledes. Da kan det i løpet av 20 år være 3500 bjørner i grensetraktene mellom Sverige og Norge, hevder avisen. Det som det ikke nevnes noe om, er hva som eventuelt skulle tilsi at svenskene skulle stoppe jakten og la bjørnestammen utvikle seg ukontrollert. Heller ikke nevnes det at dersom svenskene hadde skjøttet sin bjørnestamme like dårlig som Norge, hadde den skandinaviske bjørnen vært utryddet i dag. Det beviser vassfarbjørnens skjebne.

At svenskene driver en nøye planlagt skjøtsel av sin bjørnestamme, og gjennom en forsiktig jakt (fortiden ca. 30 dyr årlig) lar bjørnestammen øke sakte og kontrollert, har tydeligvis ikke Nationens journalist oppfattet. Er det kanskje slik at det passer Nationen å spre opplysninger av en slik art at avisens lesere får inntrykk av den svenske rovdyrforvaltningen er like uoversiktlig som enkelte grupperinger i Norge tydelig ønsker at den skal forbli i Norge? Slike fabuleringer som vi her ser eksempel på, kan tyde i den retning. Når avisen bruker overskrifter som "Svenskene styrer norsk rovdyrpolitikk", blir bildet nokså fullkomment. Et betimelig spørsmål i den forbindelse er om avisen på denne måten bidrar til forståelse mellom naturvernet og jordbruket i rovdyrspørsmål?

Hedmarksordførere mot rovdyrforvaltningen.

Ordførerne fra 6 Hedmarkskommuner var den 5. april på utflukt til tigerstaden, hvor de besøkte Stortinget og møtte stortingspolitikere fra Hedmark. Ærendet var et felttog mot den forvaltningen av store rovdyr som fylkesmannen i Hedmark gjennomfører. Bakgrunnen for dette var de ikke ukjente påstander om at "bygde-Norge" avfolkes på grunn av rovdyr, og ordførernes talsmann hevdet at rovdyrskadene er hovedårsaken til nedgangen i antall gårdsbruk i de seks kommunene.

Det bemerkelsesverdige er at fem av de seks ordførerne tilhører Ap. som er ansvarlig for en planmessig rasjonalisering av landbruket. Den sjette tilhører Sp., som i andre sammenhenger er svært så påpasselig med å fremheve at det er Ap.'s landbrukspolitikk som "raserer" norsk landbruk.

Ordførerne glemer tydeligvis både holdningsundersøkelser og å se litt bakover i statistikken. Den viser at enkelte av disse kommuner har hatt en jevn tilbakegang i befolkningen siden lenge før kommunen fikk rovdyrskader av betydning, mens fylket som helhet hadde en jevn befolkningstilvekst i samme tidsrom. Kanskje det sier mere om det politiske arbeid i den enkelte kommune, enn om rovdyras innvirkning på folketallet?

Vi synes det kan være betimelig å vise en av lokalavisenes presentasjon av ordførernes besøk på tinget :

Rådgivende utvalg overfor Fylkesmannen, om rovdyrforvaltning.

Sau- og geitalslaget, Bondelaget og Bonde- og småbrukerlaget i Hedmark, gikk i vinter sammen om å lage et "rådgivende" utvalg overfor Fylkesmannen, og hvor det var meningen at Fylkesmannen skulle delta i utvalget på lik linje. I følge pressen, skulle utvalget behandle sentrale spørsmål som fellingstillatelser, strategier i rovviltforvaltningen, bestandsvurderinger og praktisering av forvaltningsregler (!).

Etter et møte med de tre organisasjonene, skriver Fylkesmannen i et brev at "Fra Fylkesmannens side har det hele tiden vært en forutsetning at utvalget skulle ha en rådgivende rolle, uten noen form for forvaltningsmessig myndighet. Det er Fylkesmannen, som en del av statsforvaltningen, som er tillagt forvaltningsmyndigheten i rovviltsaker med hjemmel i Viltloven med tilhørende forskrifter, og som mottar instruksjon fra Direktoratet for naturforvaltning i samsvar med Stortingets målsettinger og vedtak. Denne myndighet kan ikke delegeres til et samarbeidsutvalg."

Videre skriver Fylkesmannen i brevet: "Såvidt Fylkesmannen er kjent med, består utvalget i Nordland av representanter på fylkesnivå for Bondelaget, Bonde- og småbrukerlaget, Sau- og Geitalslaget, Naturvernforbundet og reindriftsnæringen. I Hedmark kan det være aktuelt å vurdere om f.eks. Hedmark Jeger- og Fiskerforbund og Foreningen Våre Rovdyr bør delta".

Resultatet ble imidlertid at de tre aktørene (Bondelaget, Bonde- og småbrukerlaget og Sau- og geitalslaget) alene raskt dannet et utvalg hvor Fylkesmannen skal delta som observatør.

I følge pressen, forkynte en nyvalgt leder for Hedmark Sau- og geitalslag for en tid siden følgende: "Vi løser ingen konflikter i rovdyrproblematikken ved å krangle fra skyttergravene" - !

ANNOUNCING 1995 FIVE DAY WOLF BEHAVIOR SEMINARS

FOR ANYONE INTERESTED IN WOLF AND DOG BEHAVIOR

Based on the behavior research carried out at Wolf Park since 1972, the seminars consist of lectures, discussions, films, video and slide presentations, extensive observations of wolf behavior in our large pack, and some hands-on experience with wolves. Demonstrations of proper handling and training procedures for medical treatment and general management will be included.

Topics to be covered are: Ethological and psychological principles of behavior as they apply to the understanding, raising, training, safe handling, and management of canids in captivity; prevention and correction of behavior problems - both animal and human; the role of rank order, prey-killing behavior, and aggressive behavior in human-canid interactions.

1995 Seminar dates: June 4-8; Aug. 13-17; Oct. 22-26.

The fee is \$375.00 per person. Accommodations extra.

For more information please write to:

Dr. Erich Klinghammer,
Institute of Ethology / Wolf Park
Battle Ground, IN 47920
or call (317) 567-2265.

Feil premisser i bjørnerettssaken, II

Tiltalen mot Mentz Eidsberg som felte en bjørn i elgjakta i Våler i fjor, lød på «... under særdeles skjerpene omstendigheter» pga. at det da ble feilaktig hevdet at det kun var 10—15 bjørner totalt i Norge. Dette er en grov løgn fra såkalt «forskerhold», og som til stadighet prøver å holde tilbake det virkelige antall rovvilt, til fordel for deres syn (og jobb?). Noe annet kan vi ikke skjønne.

Virkeligheten forteller om et helt annet bjørneantall enn det som ble lagt til grunn under retts-saken. For da hadde disse 10—15 bjørner drept mellom 2000 og 3000 sauer! Dette antallet er nemlig dokumentert av NINA og Direktoratet i Trondheim som bjørne-drepte! Dette er oppsiktsvekkende og alarmerende, og ikke minst retten og dommerne bør ta dette til etterretning i den videre forfølgelse av saken, og som nå er anket.

Om tallene ovenfor hadde vært reelle, hadde det stakkars dusinet bjørner i fjor drept ca. to hundre til tre hundre sauer hver seg på en kort beitesesong. Og det i tillegg til alle de udokumenterte som vanskelig har latt seg identifisere pga. sterk oppløsning eller minimale rester, eller ikke funnet igjen i det hele tatt. De som studerer og dokumenterer dette, vet utmerket godt at dette er tilfelle.

Mørketallene er og må nødvendigvis bli svært betydelige. Dette er opplysninger som burde ha kommet fram i rettssaken mot Eidsberg, men så skjedd ikke. Og hva opplever vi ikke i retten i steden? Jo, at en av de «høyeste» fra direktoratet står fram og forfekter de ovenfor nevnte ukorrekte tall som sakkyndig i rettssalen! Det

samme gjorde herr Petter Wabakken blant annet. Vi vil be de herrer vise oss slike bjørner som eter så mange sauer pr. uke! Med et enkelt regnestykke tilsvare det vitterlig på en beitesesong på ca. fire måneder følgende oppsikt-svekkende tall:

200 — 300 sau pr. bjørn delt på 16 uker vil si 12 — 20 sauer i uka på hver av bjørnene!! Dette er så graverende feil at selv Wabakken og co. bør rødme. Selv de bør kunne regne ut at ca. to sauer om dagen i snitt spiser ingen bjørn. Dessuten hevdes det at bare de færreste er slagbjørner! Herav følger at det høyst sannsynlige bjørnetall i fjor måtte ha vært oppimot 200 — 300 minst, og da skal ingen komme og si at det var under en «særdeles skjerpene omstendighet» å felle en bjørn som Eidsberg gjorde.

Slike tendensiøse og innlysende feilaktige vitnemål bygget herredsretten på Flisa sin dom mot bjørneskytteren Eidsberg på! Det er berettiget grunn til å kreve at hele tiltalen omgjøres og dommen omstøtes.

Østre Hedmark Vilt og Miljøforening
Sally Rundberget (sekr.)

Beklagelse og dementi

Til Advokatkollegiet, Prinsens gt. 22, 0157 Oslo.

Deres brev av 4. januar 1995:

«Injurier mot Petter Wabakken — Krav om beklagelse og dementi.»

Med dette beklager vi og dementerer uttrykkene «grov løgn» og «tendensiøse og feilaktige vitnemål» om Petter Wabakken som vi brukte i avisinnlegget den 30.12.94.

For Østre Hedmark Vilt- og Miljøforening: Sally Rundberget (sekr.)

Bjørnerettssaken i Solør

Åpent brev til sorenskriver Thomesen i Solør, 2270 Flisa:

Med dette vil vi gjerne få spørre sorenskriveren om hans kriterier ved valget av domsmenn til herredsrettens behandling av bjørnerettssaken på Flisa i oktober 1994. Vanlig praksis er at det utnevnes folk fra bygdene omkring i herredsrettssaker. Det er påfallende at sorenskriveren her har unngått å oppnevne folk fra Hedemarken og Solør/Odalen, slik sedvane er.

Sorenskriveren valgte å oppnevne en domsmann fra sitt eget distrikt, hvorfra han selv kom hit for halvannet år siden. Denne domsmannen var næringsdrivende Daniel Bråten fra Vestfold. Etter våre opplysninger skal han være en bekjent av Børre Pettersen gjennom bl.a. ledelsen i Norges Jeger og Fiskerforbund. Den samme Pettersen representerte Miljøverndepartementet i et møte med lokalbefolkningen og vår forening på Svullrya for noen år siden. Bråten er følgelig neppe en i saken utenforstående og nøytral person.

Den andre domsmannen var rektor Torstein Storaas ved Statens Skogskole på Evenstad. Han står i fortløpende kontakt med NINA og Direktoratet for Naturforvaltning i Trondheim i forbindelse med div. prosjekter og opplegg, bl.a. ved utmarkskursene ved skolen. De har med sporing og oppfølging av rovdyr å annet vilt i området å gjøre, og gir jevnlig rapporter til DN og forskningsinstituttet NINA. Rektor Storaas har i den senere tid ansatt rovviltkonsulenten i Hedemark, Petter Wabakken, som amanuensis ved sin skole. Bare det sier jo sitt. Storaas' holdninger i rovviltsspørsmål er følgelig ikke kjent som nøytrale, og derfor burde sorenskriveren unngått å oppnevne også han som domsmann i Eidsberg-saken. Vi mener altså at ing-

en av de sittende dommere var upartiske i utgangspunktet, og derivav drar vi også slutningen at de neppe var nøytrale i sine vurderinger ved domsavsigelsen. Det var kan hende derfor at heller ingen tvil i saken kom tiltalte til gode. Vi avventer sorenskriverens begrunnelse for oppnevningen av meddommere i bjørnerettssaken mot Mentz Eidsberg i oktober i fjor.

For Østre Hedmark Vilt og Miljøforening, Sally Rundberget
(sekr.)

Østlendingen 2/3-95.

Bjørnerettssaken i Solør

Østlendingen 28. februar inneholder et åpent brev til meg om oppnevning av meddommere i Bjørnesaken. I samsvar med vanlig praksis kommenterer jeg ikke dommen. Men jeg kan opplyse at det er gitt detaljerte regler for utpeking av meddommere i rettsaker. Reglene, som også er fulgt i Bjørnesaken, finnes i domstolloven. Både forsvarer og aktor ble forelagt forslag til meddommere før utnevningen skjedde i Bjørnesaken. De hadde ikke merknader.

Einar Thomesen

Aftenposten 1/3-95.

Ikke skyt gauper!

Til dere som skyter gauper!
Jeg synes at dere skal slutte med det,

ellers blir jeg og mange andre barn nødt til å gripe inn. Dette går ikke an. Dere får ikke lov til å skyte gauper. Hører dere? Jeg vil ha svar hvis dere lover å slutte.

VICTORIA
TORKILDSEN,
8 år

Ja til større rovdyrkvoter

Av Hans-Chr. Jørgensen

MOMOEN: –Jakt og fangst er fantasi og en viktig del innen viltpleie, sa fangstmannen, jegeren og friluftsmannen John S. Opdahl da han onsdag gjestet fomsamlingshuset på Momoen.

En fullsatt sal fikk ta del i hans opplevelser i skog og mark med lokkefløyter og feller, en fangstguru med et sterkt engasjement i rovdyrbeskattningen.

I et langt liv har John S. Opdahl drevet jakt og fangst både i Norge, USA og Canada.

I den senere tiden har han selv vært yndet vilt i landets aviser i saken om lammet «Lille Lulle» og den norske bjørnестammen som Opdahl mener er umulig å opprettholde.

På onsdagens møte vegret han seg da heller ikke for å angripe Direktoratet for Naturforvaltning og forskere ved NINA for deres syn på og håndtering av vilt- og rovdyrforkattning.

– Jeg har den aller største forakt for disse menneskene. De er iferd med å ødelegge den norske faunaen, var en av

hans mange kraftsalver denne kvelden.

– Vi må nå beskatte alle rovdyr på lik linje med matnyttig vilt.

Situasjonen har vokst ut av hendene våre, og det uten at Direktoratet for Naturforvaltning vil gjøre noe med problemet.

Gaupa er en morder som dreper for fote og det blir stadig flere av dem.

Det samme gjelder mange andre rovdyrarter.

Nå må lovgivende myndigheter se hva som skjer før det ender med katastrofe, tordnet han.

Selv om Opdahl gikk til angrep på de fleste rovdyrarter, benekter han å være en rovdyrhatet.

– Jeg elsker dyr, og det er derfor jeg også reagerer mot det som nå skjer.

I følge protokoller og statistikker fra langt tilbake i tiden, har vi ikke hatt en så stor rovdyrstamme på nærmere 140 år.

Farlig lokking

Som formann i foreningen Norsk Fangstmann og Lokkejegere og redaktør i foreningsbladet ved samme navn, handlet onsdagens foredrag om lokking og feller.

Her fikk hver og én i salen

utdelt fløyter og et lynkurs i hvordan lokke til seg forskjellige dyrearter.

En naturtro etterligning av et rådyr i dødsangst, trakk da også til seg flere katter i området.

– Mange flirer av lokkjakt, men denne jaktformen har vært benyttet siden tidenes morgen og er svært effektiv, sa Opdahl.

– Den største fløyta, beregnet på elg og hjort, kan være farlig å bruke og har derfor også aldersgrensen på 18 år. Flere mennesker har blitt angrepet av dyr, deriblant min sønn som nesten ble stanget ihjel av en sint elgokse.

På grunn av slike historier har vi satt alderbegrensning.

Økende interesse

John S. Opdahl ses på som en guru innen fangsteknikk. Fem bøker har han til nå gitt ut på eget forlag.

Innholdet ble for sterk kost for forvaltningsmyndighetene mener han.

Likevel ser han optimistisk på fremtiden som fangstmann.

– Fangst har i de siste årene fått en ny renessanse i Norge.

– Dette skyldes en ny generasjon fangstfolk og interes-

FANGSTGURU: Fangstmannen John S. Opdahl kom med mange sterke påstander og mening-er på onsdagens møte på Momoen.

sen for fangst og fangsteknikker er nå større enn på mange tiår, mente han.

De forskjellige teknikkene

innen kamuflasje og lukstoffer, ble demonstrert ved hjelp av lysbilder av bever, mår, rev og mink i Norge til fangst av

ulv og jerv i USA og Canada. Arrangør bak kvelden var jakt- og viltstellgruppa i Høland JFF.

STYRET

Leder

Morten Bilet, c/o Hamsund, Lindebergåsen 25 c, 1071 Oslo.
priv. 22 32 88 38, arb. 22 90 20 00, mob. 94 25 65 39.

Sekretær

Yngve Kvebæk, Maridalsveien 225 C, 0467 Oslo
priv. 22 95 08 66, arb. 22 89 16 07

Kasserer

Stig Anderson, Fjæreveien 211, 4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 02 50 00

Redaktør

(perm.)

Hilde Aaseth, Nordvivegen 60, 2312 Ottestad
priv. 62 57 83 56

Styremedlemmer

Knut Eie, Ullern Allé 127, 0381 Oslo
priv. 22 50 80 91, arb. 22 22 30 50

Geir Sjøli, Furusvingen 33, 2164 Skogbygda
priv. 63 90 85 35

Per Kristian Stokke, Lømsland 74 Ålefjær, 4634 Kristiansand
priv. 38 19 86 18, arb. 38 15 67 55

Vararepresentanter

Ragnhild Eklid Grendal, Grindal, 7393 Rennebu
priv. 72 42 61 63

Paul Granberg, 2620 Follebu
priv. 61 22 00 06

Torger Hagen, Stafsbergveien 145, 2300 Hamar
priv. 62 52 64 72

Morten Ree, 7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Regionleder Nord-Norge

Wemunn Aabø, Postboks 205, 9440 Evenskjær
priv. 77 08 54 64

Regionleder Midt-Norge

Morten Ree, 7332 Løkken
priv. 72 49 63 91, arb. 72 49 65 87

Regionleder Sørlandet

Stig Anderson, Fjæreveien 211, 4890 Grimstad
priv. 37 04 33 80, arb. 37 02 50 00

Lokalkontakter (i tillegg til styret)

Nord-Midt-Troms

Hans Fredrikke
Trollbakken 6
9220 Moen
p/a 77 83 13 24

Sør-Trøndelag med

Trollheimen
Morten Ree
7332 Løkken
p 72 49 63 91

Ottadalen

Per Bådshaug
Boks 155
2686 Lom
p 61 21 14 18

Sogn og Fjordane

Roar Solheim
5843 Slinde
a/p 57 67 93 67
mob 94 12 51 88

Hordaland

Rune Olav Vetås
Kolstibotn 54
5030 Landås
p 55 27 04 93

Rogaland

Svein Efteland
Boks 190
4060 Kleppe
p 22 48 33 47
a 22 42 11 07

Vest-Agder

Eivind Mauland
4653 Hægeland
a 38 02 22 65

Vest-Finnmark

Tom Eirik Ness
Miljøvernkontoret
9520 Kautokeino
a 78 48 50 95

Sør-Troms

Ole Halvorsen
Straumen
9410 Børkenes
p 77 09 24 92

Røros

Tom Johansen
Skjevdalen
7460 Røros
p 72 41 38 35

Valdres

Svein Sørli
Vestringsbygda
2910 Aurdal
p 61 36 46 94

Buskerud

Viggo Ree
Pamperudbakken
3530 Røyse
p 32 15 77 15
fax 32 15 78 22

Vestfold

Helge Schjerve
Parkveien 11
3190 Horten
p 32 73 09 65

Telemark

Asbjørn Solvang
Greg. Dagsonsgt. 210 A
3900 Porsgrunn
p 35 50 17 02
mob 94 17 14 07

Øst-Finnmark

Hans Dransfeld
9930 Neiden
p 78 99 63 07

Nordland

Hans Gundersen
Vidrek
8520 Ankenesstrand
p 76 95 96 55
a 76 92 34 00

Nord-Østerdal

Hans J. Engan
2500 Tynset
p 62 48 04 40

Land

Geir Høitomt
Rute 527
2870 Dokka
p 61 21 13 20

Sør-Hedmark

Ole-J. Myhrvold
Soleiebakken 62
2200 Kongsvinger
p 62 81 40 36

Aurskog/Høland

Svein Evensen
Lille Husebyvei 9
0379 Oslo
p/a 22 52 05 68

Aust-Agder

Arne Flor
Gunnar Knudsens v 36
p 37 03 16 95

Returadresse:

Foreningen Våre Rovdyr, Postboks 17, 2420 Trysil.